

**POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
„MIKOŁAJ KOPERNIK“**

BIULETYN INFORMACYJNY
Nr 4/2009

Zespół Pieśni i Tańca „Uherzacy”

ZAGRZEB

KRONIKA WYDARZEŃ PTK „M. KOPERNIK”

- ◆ **23-27 września** Obchody 25-lecia Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. Władysława Warneńczyka w Bułgarii
- ◆ **16 października** Spotkanie z polskimi parlamentarzystami
- ◆ **16 października** Inauguracja Roku Chopinowskiego w Zagrzebiu
- ◆ **18 października** Targi Eko-etno – występ grupy wokalne „Wisła”
- ◆ **23-25 października** VII Zjazd EUWP w Pułtusk
- ◆ **1 listopada** Święto Zmarłych - dzień pamięci
- ◆ **17 listopada** Koncert z okazji Dnia Niepodległości
- ◆ **28 listopada** Wieczór polskiej poezji
- ◆ **12 grudnia** Mikołajki - występ grupy wokalne „Wisła”
- ◆ **13 grudnia** Bożonarodzeniowa wycieczka do Čazmy

KRONIKA DOGAĐANJA PKU „M. KOPERNIK“

- ◆ **16. listopada** Susret s poljskim parlamentarcima
- ◆ **16. listopada** Inauguracija Chopinove godine u Zagrebu
- ◆ **18. listopada** Eko-etno sajam – nastup vokalne grupe „Wisła”
- ◆ **23.-25. listopada** 7. izborna skupština EUWP u Pułtusk
- ◆ **1. studenog** Dan Svih svetih – dan sjećanja
- ◆ **17. studenog** Koncert povodom Dana Neovisnosti
- ◆ **28. studenog** Večer poljske poezije
- ◆ **12. prosinca** Sv. Nikola nastup vokalne grupe „Wisła”
- ◆ **13. prosinca** Božićni izlet u Čazmu

I jeszcze →

**Upoznajmo Poljsku
Język i my
Naše sudbine
Kącik kulinarny**

Drodzy Czytelnicy,

W ostatnim tegorocznym numerze Biuletynu przygotowaliśmy dla Państwa mnóstwo lektury.

Niniejszy numer bogaty jest w sprawozdania z imprez, spotkań, wyjazdów. Biuletyn zaczęliśmy od sprawozdania z Bułgarii, z obchodów dwudziestopięciolecia tamtejszej Polonii, w których brała udział nasza Przewodnicząca.

Dnia 16 października w naszej siedzibie gościliśmy polskich parlamentarzystów i Ambasadora RP w Zagrzebiu J.E. Wiesława Tarkę. Tego samego dnia odbył się inauguracyjny koncert rozpoczynający cykl koncertów muzyki Chopina. W przyszłym roku obchodzimy dwusetną rocznicę urodzin naszego kompozytora a rok 2010 został ogłoszony rokiem Chopina.

Na Targach Eko-etno występowała nasza grupa wokalna. Występ wzbudził podziw i wielkie zainteresowanie.

W Pułtusku odbył się siódmy Zjazd EUWP, podczas którego na przewodniczącego został wybrany pan Tadeusz Adam Pilat. Polonię chorwacką reprezentowali: przewodnicząca - pani Walentyna Lončarić i wiceprzewodniczący - pan Boris Hutinec.

Obchody Dnia Niepodległości uświetnili swoimi występami goście z Polski - zespół Pieśni i Tańca Uherzacy z Chełma.

Tradycyjnie już w siedzibie Towarzystwa odbył się zimowy wieczór poezji polskiej, który tym razem miał dwie części: artystyczną i kulinarną. Kulinarna część bardzo atrakcyjna - dania polskie z ziemniaków.

Nasza grupa wokalna „Wisła” występowała na Mikołajkach w Szkole polskiej.

W tygodniu poprzedzającym Święta Bożego Narodzenia wybraliśmy się do Čazmy, a właściwie do Grabovnicy, aby usłyszeć Bożonarodzeniową opowieść.

*Oprócz sprawozdań radzimy przeczytać rubrykę *Język i my* w świątecznym wydaniu, wspomnienia pana Adama Vukovicia, który opisał historię swego życia, i interesującą opowieść autorstwa pana Branka Šegoty o polskim wynalazcy Łukasiewiczu, który był twórcą lampy naftowej.*

Życząc miłej lektury Biuletynu Redakcja również życzy Państwu wszystkiego najlepszego z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku.

KRONIKA WYDARZEŃ PTK „M. KOPERNIK”

Centralne obchody 25-lecia Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. Władysława Warneńczyka w Bułgarii

Program obchodów:

23 września

godz. 18.00 otwarcie wystawy w Instytucie Polskim «25 lat pod znakiem Warneńczyka»
Spotkanie polonijne z dziennikarzem p. Leszkiem Wątróbskim z Uniwersytetu Szczecińskiego

24 września

Spotkanie w Polskiej Szkole

25 września

godz. 16.00 I Bałkańskie Forum Polonijne – obrady dotyczące problematyki szkolnictwa polonijnego

26 września

godz. 14.00 - składanie kwiatów w miejscu gdzie zostanie wzniesiony pomnik Ojca Świętego Jana Pawła II,

godz. 16.00 koncert – Filharmonia Sofijska (sala kameralna),

godz. 19.00 uroczysta kolacja i występy grup młodzieżowych w restauracji „Forum“ w budynku Narodowego Pałacu Kultury;

27 września

godz. 9.00 Msza Św. w Kościele Katolickim w Sofii.

Po Mszy Świętej zwiedzanie Narodowego Muzeum Historycznego.

Na zaproszenie Zarządu i Prezesa PSKO im. Władysława Warneńczyka, pana Marka Soroczyńskiego, pojechałam do Sofii na centralne obchody Jubileuszu 25-lecia bułgarskiej organizacji polonijnej. Na

tę uroczystość przybyli przedstawiciele Senatu, Stowarzyszenia «Wspólnota Polska», Prezydent EUWP pan Tadeusz Pilat, prezes Stowarzyszenia z Węgier pani Elżbieta Molnar, prezesi organizacji

polonijnych z krajów byłej Jugosławii i prezesi oddziałów Stowarzyszenia im. Władysława Warneńczyka w Bułgarii, które działają w 8 miastach: Sofia, Burgas, Płowdiw, Ruse, Dobricz, Plewen, Stara Zagora, Jambol. Stowarzyszenie im. Władysława Warneńczyka liczy ponad 400 członków.

Na lotnisku w Sofii czekała na mnie prezes Oddziału sofijskiego przemiła pani Danuta Michowa, która mi towarzyszyła przez cały okres pobytu w Sofii. Dzięki pani Danucie zwiedziłam częściowo Sofię, stare miasto i szybciej poruszałam się po mieście, co z uwagi na duże odległości między miejscami naszych spotkań, było wielkim ułatwieniem. Rozmawialiśmy o działalności ich Oddziału, o programach imprez polonijnych, które są bardzo podobne do naszych. Dnia 24 września zwiedziłam również wystawę fotografii «25 lat pod znakiem Warneńczyka», która zaprezentowała pracę programową wszystkich oddziałów, zdjęcia z wycieczek, pielgrzymek, różnych spotkań oraz działalność Polskiej Szkoły w Sofii. Następnego dnia zostałam zaproszona do Polskiej Szkoły, która znajduje się w pięknym nowym budynku z dużym parkingiem i nowoczesnymi urządzeniami. Spotkanie z nauczycielami Szkoły było bardzo miłe, nauczycielki pokazały mi sale lekcyjne, bogatą bibliotekę i przy kawie rozmawialiśmy o organizacji szkoły i metodach nauczania. Byłam pod wrażeniem doskonałej organizacji zajęć szkolnych, wystroju sal lekcyjnych, biblioteki szkolnej, sali do spotkań rodziców z nauczycielami. W holu były ciekawe gazetki, które wykonują dzieci i młodzież. Aktywność uczniów jest bardzo duża, biorą udział w różnych konkursach. Dzieci i młodzież redagują kronikę szkolną. Piszą na różne tematy, np. «Moje miasto», «Ile kosztuje nauka», »Moje spotkania z historią powstania warszawskiego», «Kącik literacki», «Refleksje po odbytej praktyce», itp. Następnego dnia odbyło się Forum Polonijne poświęcone problemom

szkolnictwa polonijnego, w którym wzięli udział: Kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Sofii pan Wojciech Gałązka, Prezydent EUWP pan Tadeusz Pilat, prezesi oddziałów PSKO im. Władysława Warneńczyka w Bułgarii. Każdy z uczestników przedstawił swoje problemy i obawy przed wejściem w życie strukturalnej i programowej reformy zaproponowanej przez MEN. Nadeszły wieści o likwidowaniu polskich szkół. Sam fakt, że tysiące polskich dzieci i młodzieży nie będzie miało dostępu do nauki języka polskiego, oburzył wszystkich obecnych. Uczestnicy Forum zwrócili się do Ambasady i do EUWP o wystąpienie do pani minister Katarzyny Hall, aby szkoły zostały utrzymane. Następnego dnia delegacje oddziałów PSKO złożyły kwiaty w miejscu, gdzie ma w Sofii stanąć pomnik Ojca Świętego Jana Pawła II. W czasie uroczystości obecni byli również Ambasador RP w Bułgarii p. Andrzej Papierz oraz kierownik Wydziału Konsularnego p. Wojciech Gałązka. Tego samego dnia w sali Filharmonii Sofijskiej odbyła się oficjalna uroczystość, podczas której przemawiali goście, a Stowarzyszeniu PSKO im. Władysława Warneńczyka został wręczony Złoty Medal nadany przez Stowarzyszenie «Wspólnota Polska» za wybitne zasługi w promocji oświaty i kultury polskiej w Bułgarii. Następnie odbył się koncert, w którym wystąpiło dwóch solistów operowych z Polski. Po koncercie zostaliśmy zaproszeni na uroczystą kolację. Podczas kolacji atmosfera była bardzo przyjemna, można było porozmawiać, a nawet zatańczyć. Wystąpił zespół młodzieżowy, tańce rozpoczęto polonezem Ogińskiego «Pożegnanie Ojczyzny», piękne wykonanie wzruszyło wszystkich obecnych. W ostatnim dniu naszego pobytu, w kościele pod wezwaniem św. Józefa została odprawiona Msza Św., celebrowana przez ks. Tomasza Krygiera. Kościół był wypełniony do ostatniego miejsca, było dużo młodzieży i dzieci i Polaków zamieszkałych w Sofii.

Na koniec zrobiliśmy sobie wspólne zdjęcie i wyruszyliśmy na zwiedzanie Narodowego Muzeum Historycznego. Nad programem obchodów czuwał zespół działaczy Stowarzyszenia wraz z prezesem Markiem Soroczyńskim i panią Urszulą Milczewską, która z pozostałymi osobami

uzgadniała program obchodów 25-lecia Stowarzyszenia. Wszyscy bardzo troskliwie opiekowali się gośćmi i czuliśmy się jak jedna wielka rodzina polonijna.

W.L.

Bułgarska młodzież polonijna

Spotkanie z polskimi parlamentarzystami

Dnia 16 października br. w godzinach popołudniowych gościliśmy w naszej siedzibie delegację polskich parlamentarzystów, która przebywała w Zagrzebiu z oficjalną wizytą na zaproszenie Chorwackiego Saboru. W spotkaniu uczestniczyli: Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP

Poseł pan Andrzej Halicki i Posłanka pani Jolanta Szymanek-Deresz, J.E. Ambasador pan Wiesław Tarka i niedawno przybyły na placówkę w Zagrzebiu Radca pan Tomasz Szeratics. Ze strony Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik” w spotkaniu tym wzięło udział kilkanaście osób.

Członkowie Towarzystwa z parlamentarzystami

Pani Przewodnicząca Walentyna Lončarić powitała gości i przedstawiła główne kierunki działalności Towarzystwa. Goście opowiedzieli o swoich oficjalnych spotkaniach w Zagrzebiu z władzami Republiki Chorwacji i interesowali się działalnością Towarzystwa szczególnie na polu kultury i szkolnictwa. Przy ciastkach i

kawie oraz przy symbolicznej lampce wina bardzo szybko minął czas przewidziany na spotkanie. Program wizyty przewidywał również uczestnictwo naszych gości w koncercie inauguracyjnym Rok Chopinowski w Zagrzebiu. Koncert odbył się w godzinach wieczornych w sali koncertowej muzeum Mimara.

Podczas wizyty w siedzibie Towarzystwa polskich parlamentarzystów

ROK 2010 ROKIEM FRYDERYKA CHOPINA

Rozpoczęto obchody Roku Chopinowskiego w Zagrzebiu

Dnia 16 października 2009 roku – w Muzeum Mimara, odbył się koncert inauguracyjny działalności Towarzystwa Chopina w Zagrzebiu. Koncert ten jednocześnie rozpoczął obchody Roku Chopinowskiego w Zagrzebiu. Wydarzenia swoim patronatem objął przewodniczący Saboru – pan Luka Bebić. Koncert został zorganizowany wspólnie przez Ambasadę Polską, Akademię Muzyczną Uniwersytetu w Zagrzebiu oraz Towarzystwo Fryderyka Chopina w Zagrzebiu. Honorowymi organizatorami byli Ambasadorzy Japonii i Francji. Wsparcia finansowego udzielili: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Polsce oraz Instytut Adama Mickiewicza w Warszawie. Ponadto organizatorów logistycznie wspomogło Muzeum Mimara oraz firma Eudora. Wypełniona po brzegi sala koncertowa

zgrupowała przedstawicieli dyplomacji, władz rządowych, parlamentu, władz miasta, świata polityki, mediów i kultury Chorwacji. Koncert był transmitowany przez trzeci program radia chorwackiego. Dziewięciu wykonawców (Vladimir Krpan, Pavica Gvozdić, Sabrina Zelić Lovrenović, Nada Majnarić, Đorđe Stanetti, Đuro Tikvica, Dalibor Cikojević, Hari Gusek, Ruben Dalibaltayan) przez dwie godziny dzieliło się z publicznością swoimi interpretacjami dzieł Chopina. Pianisci – przedstawiciele różnych generacji chorwackiej szkoły muzycznej – pokazali różnorodność interpretacyjną a jednocześnie udowodnili, że Chopin potrafi połączyć wszystkich: od najmłodszych do najstarszych nic nie tracąc na swojej aktualności.

O Towarzystwie Fryderyka Chopina w Zagrzebiu

Historia i informacje ogólne

Pierwsze Towarzystwo Chopinowskie w Zagrzebiu zarejestrowano 26 czerwca 1990 roku w wyniku działań grupy pedagogów – muzyków zafascynowanych postacią Fryderyka Chopina. Głównym celem działalności było przygotowywanie koncertów, organizacja wykładów, seminariów, wystaw i innych wydarzeń, pozwalających na przybliżenie szerokiemu zagrzebskiemu audytorium dzieł wielkiego polskiego pianisty i kompozytora.

Od pierwszych dni działalności w wydarzeniach organizowanych przez Towarzystwo wzięło udział wielu wykonawców. Towarzystwo stało się właścicielem bogatej nototeki, biblioteki i

fonoteki, która była uzupełniana na bieżąco.

Dnia 5 października 1990 roku Towarzystwo stało się pełnoprawnym członkiem Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Chopinowskich, będącej członkiem UNESCO.

Niestety wojna na Bałkanach zatrzymała rozwój Towarzystwa i na kilkanaście lat jego działalność została zawieszona.

W dniu 26 maja 2009 roku zostało ponownie powołane do życia i zarejestrowane jako *Towarzystwo Fryderyka Chopina w Zagrzebiu*. Towarzystwo ma swoją siedzibę na Akademii Muzycznej w Zagrzebiu i kontynuuje działalność zapoczątkowaną w roku 1990.

Na przewodniczącego Towarzystwa Fryderyka Chopina w Zagrzebiu został wybrany pan Đuro Tikvica, profesor Akademii Muzycznej w Zagrzebiu, sekretarzem zaś Pani Sabrina Zelić Lovrenović. Szczegółowych informacji o Towarzystwie udziela p. Tikvica – e-mail: dtikvica@inet.hr

Wydarzenia planowane przez Towarzystwo

8 grudnia 2009 roku – w Sali Koncertowej Muzeum Mimara odbędzie się pierwszy koncert z cyklu 5 koncertów zaplanowanych przez Towarzystwo na sezon zimowy 2009/2010. Solistą będzie pan Vladimir Krpan.

21/22 lutego 2010 roku – W Sali koncertowej Stowarzyszenia Muzyków Chorwackich przy ul. Gundulicia 6 odbędzie się całodobowy koncert.

Wystąpią w nim uczniowie muzycznych szkół podstawowych, średnich i wyższych, amatorzy i muzycy zawodowi. Przez całą dobę rozbrzmiewać będzie muzyka Fryderyka Chopina.

23 lutego 2010 roku - w Sali Koncertowej Muzeum Mimara odbędzie się drugi koncert ze wspomnianego cyklu. Solistką będzie pani Katarzyna Borek z Polski.

30 marca 2010 roku – Solistką trzeciego koncertu będzie znana chorwacka pianistka pani Pavica Gvozdić.

13 kwietnia 2010 roku – Czwarty koncert z cyklu 5 koncertów organizowanych przez Towarzystwo w sezonie zimowym 2009/2010 uświetni swoim występem solista z Rosji pan Andrej Pisarev.

27 maja 2010 roku – Solistką ostatniego koncertu cyklu będzie pani Sabrina Zelić Lovrenović.

Janina Welle

Targi *Eko-Etno* - występ grupy wokalnejs „Wisła”

Od 14 do 18 października 2009 r. w Arenie *Zagreb* odbyły się siódme z kolei targi *Eko-Etno* Hrvatska. Organizatorem tych targów była chorwacka firma *Hrvatski farmer d.d.* Na targach tych można było zapoznać się z produktami rolniczymi, które wystawiały firmy z różnych regionów Chorwacji oraz z sąsiednich państw. Każdy z regionów Chorwacji miał okazję przedstawić również swój program folklorystyczny. W ramach targów ostatniego dnia wystąpiła również nasza grupa wokalna. Przed samym występem nasza przewodnicząca Walentyna Lončarić krótko

opowiedziała o działalności Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik” i skomentowała polskie stroje ludowe, w które był ubrany zespół. Program, z którym wystąpił nasz zespół, składał się z pieśni ludowych z różnych regionów Polski. Występ wzbudził u słuchaczy wielkie zainteresowanie, a wykonawcy zostali nagrodzeni gromkimi oklaskami. Trwałym dowodem zadowolenia organizatorów z naszego występu jest podziękowanie, które przewodniczącej Towarzystwa wręczyła pani Dijana Katica, dyrektorka firmy *Hrvatski farmer d.d.*

Grupa wokalna „Wisła” podczas występu

VII Zjazd Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych

W dniach 23 do 25 października, w Domu Polonii w Pułtusku odbył się VII Zjazd Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński skierował list do uczestników zjazdu, który odczytał Minister w Kancelarii Prezydenta Mariusz Handzlik. W Zjeździe uczestniczyło blisko 60 delegatów reprezentujących 36 organizacji polonijnych z 27 krajów Europy. Gośćmi Zjazdu byli m.in.: sekretarz stanu w MSZ Jan Borkowski, przewodniczący sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą Marek Borowski, wiceprzewodnicząca tej komisji Joanna Fabisiak, przewodnicząca senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z

Polakami za Granicą Andrzej Person, prezes Stow. „Wspólnota Polska” Maciej

Plażyński, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią MSZ Maciej Szymański, doradca prezydenta RP Michał Dworczyk i dyrektor TV Polonia Bogdan Milczarek.

W sesji sprawozdawczej delegaci wysłuchali sprawozdań z działalności sekretariatu za okres trzyletniej kadencji oraz udzielili absolutorium ustępującym władzom.

W sesji wyborczej odbyły się wybory prezydenta EUWP, komisji rewizyjnej oraz zatwierdzenie składu sekretariatu. Prezydentem EUWP wybrany został ponownie **Tadeusz Adam Pilat** ze Szwecji.

Tadeusz Adam Pilat, urodzony w 1946 r. w Krakowie, pochodzi ze szlacheckiej rodziny kresowej o katolickich, powstańczych i naukowych tradycjach. Jest żonaty i ma cztery córki. Zarówno w Polsce, jak i w Szwecji niezwiązany z żadną partią polityczną. Ukończył Wydział Budownictwa Lądowego Politechniki Krakowskiej i studia pedagogiczne na Uniwersytetach w Kristianstad i w Växjö. Na emigracji w Szwecji od 1977 r. od 30 lat kształci młodzież polonijną pracując zawodowo, jako nauczyciel w gminie Landskrona, gdzie jest również lektorem w katolickiej parafii pw. św. Jana Chrzciciela. Przez 9 lat pełnił funkcję prezesa Zrzeszenia Organizacji Polonijnych w Szwecji. Przez wiele lat był członkiem szwedzkiej Rządowej Rady d/s Integracji i Równouprawnienia, a obecnie jest członkiem Państwowego Komitetu Święta Narodowego przy Marszałku Parlamentu Szwedzkiego i Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Marszałku Senatu RP VI i VII kadencji. W Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych pełnił funkcję sekretarza i przez dwie kadencje wiceprezydenta. Na VI Zjeździe EUWP w 2006 r.

został wybrany na stanowisko prezydenta i ponownie na tegorocznym VII Zjeździe w Pułtusk.

W skład sekretariatu weszli: wiceprezydent **Aleksander Zajac** z Niemiec, sekretarz generalny, **Roman Śmigielski** z Danii oraz sekretarze: **Bożena Bogdańska-Szadai** z Węgier, **Emilia Chmielowa** z Ukrainy i **Edward Trusewicz** z Litwy. W nowo wybranym Sekretariacie EUWP zasiada również honorowy prezydent EUWP **Helena Miziniak** z Wielkiej Brytanii. Zastępcami członków sekretariatu zostali: **Wojtek Tuczyński** z Wielkiej Brytanii i **Marek Soroczyński** z Bułgarii. Członkami Komisji Rewizyjnej wybrano: **Franciszkę Konieczną** z Francji, **Wandę Krukowską** z Łotwy i **Halinę Subotowicz-Romanową** z Rosji.

Delegaci nie przyjęli zgłoszonych projektów nowego statutu i zlecieli komisji statutowej - w poszerzonym składzie - opracowanie jednego wspólnego projektu.

W skład poszerzonej komisji statutowej weszli: Jan Branny (Czechy), Krzysztof Bystram (Belgia), Teresa Dutkiewicz (Ukraina), Franciszka Konieczna (Francja), Bogdan Kulas (Norwegia), Andrzej Lech (Austria), Wiesław Lewicki (Niemcy), Tadeusz Pilat (Szwecja). Przewodniczącym komisji statutowej został **Wiesław Lewicki**. (Krzysztof Bystram zrezygnował z członkostwa w komisji).

Ustalono składy międzyzjazdowych komisji: młodzieżowej, oświaty, mediów, nowej emigracji, mniejszości narodowych, obrony dobrego imienia i pamięci narodowej.

W sesji programowej mówiono m.in. na temat przyszłości szkół polonijnych, nowej emigracji do krajów UE, sytuacji Polaków na Białorusi. Delegaci wyrazili swe pełne poparcie dla Związku Polaków na Białorusi prowadzonego przez **Andżelikę Borys**.

W przyszłym roku EUWP planuje zorganizować m.in. konferencję „Monitor 2010” poświęconą problemom nowej emigracji zarobkowej, konferencję

oświatową oraz Młodzieżowe Forum Katyńskie.

Europejska Unia Wspólnot Polonijnych jest strukturą integrującą organizacje Polaków zamieszkałych poza granicami kraju - na obszarze kontynentu europejskiego. Została założona w 1993 r. przez 6 organizacji. Obecnie zrzesza 44 organizacje członkowskie z 31 państw europejskich.

Na VII Zjeździe w poczet członków EUWP przyjęto dwie nowe organizacje: Niezależną Organizację Europejskiej Młodzieży Polonijnej (NOEMP) oraz Stowarzyszenie Polaków Zamieszkałych w Czarnogórze.

Święto Zmarłych - dzień pamięci

W dniu 1 listopada 2009 r. przed Kaplicą pod wezwaniem Chrystusa Króla, członkowie Polskiego Towarzystwa Kulturalnego im. Mikołaja Kopernika (Boris Hutinec, Irena Duić, Marek Stanojević) spotkali się z Konsulem Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu, p. Pawłem Sokołowskim i II Sekretarzem Wydziału Konsularnego panią Aleksandrą Kucy w celu złożenia kwiatów na grobie pierwszego polskiego konsula w Zagrzebiu, Šandora Ungara. Przed tablicą pamiątkową umieszczoną

pod arkadami grobowca Stjepana Radicia, złożono wieniec w barwach narodowych i zapalono znicze. Następnie członkowie „Kopernika” złożyli wiązanki kwiatów i zapalili znicze na grobach Mirosławy Vukadinović oraz na grobie Jerzego Skowrona. Cmentarz Miroševac odwiedziła pani Mariola Dunaj i złożyła w imieniu Towarzystwa kwiaty na grobie naszej koleżanki śp. Janiny Šegoty a w Krematorium położono kwiaty i zapalono znicze na grobie śp. Heleny Nastasić.

Koncert z okazji Dnia Niepodległości

Dnia 17 listopada 2009 r. w Centrum kultury „Trešnjevka“ w organizacji Przedstawiciela Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia i Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik”, z okazji Dnia Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej odbył się koncert Zespołu Pieśni i Tańca

„Uherzacy” z Chełma. Już przy wejściu do Centrum nasi goście wystąpili w roli gospodarzy, wręczając na progu wszystkim przychodzącym kolorowy i bogato ozdobiony program występów. Każdy gość został „odznaczony” biało-czerwonym kotylionem.

„Uherzacy” przy wejściu witają publiczność

Przed rozpoczęciem programu Przedstawiciel Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia pani Walentyna Lončarić witając gości powiedziała kilka słów o polskim święcie narodowym. Zapowiedziane przez nią

występy zespołu Pieśni i Tańca „Uherzacy” to wybór tańców i pieśni z trzech różnych regionów Polski: ziemi lubelskiej, ziemi łowickiej i ziemi krakowskiej.

Dynamiczny występ „Uherzaków” w pięknych kolorowych strojach ludowych spotkał się z gorącym przyjęciem widowni. W czasie występu słyhać było na widowni ochocze podśpiewywanie znanych pieśni wykonywanych przez zespół. Po występach oklaskom nie było końca. Żeby wykonawcy trochę odpoczęli i przygotowali się do kolejnych części programu, były dwie przerwy. W pierwszej

członek Sekcji Młodzieżowej Towarzystwa „Mikołaj Kopernik” Božidar Kereković przeczytał kilka wierszy Gałczyńskiego, a podczas drugiej przerwy w auli można było obejrzeć wystawę w organizacji Attachatu Obrony Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Zagrzebiu. Wystawa ta przedstawiła historię odzyskania Niepodległości Polski.

Po bogatym programie artystycznym pani Walentyna Lončarić podziękowała naszym gościom za wspaniałe tańce i pieśni ludowe przedstawione w dwu i pół godzinnym programie, wręczając im

okolicznościowe podarunki. Nasi goście też mieli dla nas niespodziankę - przywieźli świeżo upieczony chleb, który każdy miał okazję spróbować.

O zespole

Zespół Pieśni i Tańca „Uherzacy” powstał w 2004 r. przy Zespole Szkół w Uhrze. Zespół Pieśni i Tańca Gminy Chełm „Uherzacy” powstał z inicjatywy Wójta Gminy Chełm Wiesława Kociuby. Początkowo grupa taneczna liczyła 20 uczniów rekrutujących się przede wszystkim z Gimnazjum Publicznego w Uhrze. Były to osoby zarówno mające do czynienia z tańcem od kilku lat jak i po raz pierwszy doświadczające tego typu formy zajęć. Opiekunem zespołu z ramienia szkoły została Pani Bogumiła Ryszkiewicz. Zespół Pieśni i Tańca Gminy

Chełm „Uherzacy” na scenie zaprezentował się po raz pierwszy po półrocznym okresie wypełnionym intensywnymi próbami. Debiutował na deskach Chełmskiego Domu Kultury podczas I Koncertu Galowego.

Dotychczas Zespół miał kilkadziesiąt występów zarówno w Polsce jak i zagranicą, a także występów na licznych festynach, dożynkach, jarmarkach folklorystycznych i świętach Polonii. Między innymi Zespół występował w Serbii, Słowacji, na Węgrzech i na Ukrainie.

Wieczór polskiej poezji

W organizacji Przedstawiciela Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia dnia 28 listopada w naszej siedzibie odbył się tradycyjny wieczór polskiej poezji. Program wieczoru składał się z trzech części. W pierwszej części kwartet smyczkowy

uczennic muzycznej szkoły „Ferdo Livadić” z Samoboru uraczył nas krótkim programem, po czym wysłuchaliśmy koncertu w wykonaniu dwóch młodych muzyków, którzy zagrali na gitarze, mandolinie oraz tamburze.

Recytatorska część wieczoru składała się z czytania polskiej poezji. Recytatorami byli pani Lidia Živčić, pani Jadwiga Jakus, pan Boris Hutinec i pan Marek Stanojević. Słuchaliśmy poezji Słowackiego, Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Tuwima i innych.

Jednak główna część programu miała charakter kulinarny. Tym razem, na co wskazuje nazwa wieczoru „ziemniakowanie“, w centrum naszej kulinarnej uwagi znalazł się kartofel, czy ziemniak. Nasza ziemniaczana biesiada była konkursem na najsmaczniejsze

danie z ziemniaków. Kulinarna część także miała kompetytywny charakter. Na pięknie przygotowanym stole między innymi znalazły się dania jak: dziady, pierogi (ruskie, z mięsem, śląskie), kopytka w sosie grzybowym.

Trzyosobowa komisja w zestawie p. Wiesław Mołdawa, p. Wioletta Szmyt-Radošević i p. Jadwiga Jakus ogłosił swój werdykt. Pierwsze miejsce zajęły

dziady pani Walentyny Lončarić, a drugie kopytka w sosie grzybowym pani Janiny Welle.

Mikołajki w Polskiej Szkole - występ grupy wokalnejs „Wisła”

W sobotę 12 grudnia Polska Szkoła urządziła Mikołajki. Według niektórych św. Mikołaj przychodzi 6 grudnia, według innych dopiero 24 grudnia. Data 12 grudnia próbowała te dwa terminy pogodzić. Po powitalnych słowach, Pani dyrektor Jadwigi Mikulić i

Przewodniczącej PTK „M. Kopernik” pani Walentyny Lončarić uroczystość mogła się zacząć.

Program zaczął się od przedstawienia, które przygotowały dzieci przy wydatnej pomocy swoich nauczycielek.

Po przedstawieniu dzieci śpiewały kolędy. Widać było, że mali aktorzy są niezwykle przejęci swoim występem.

Jaselka w wykonaniu małych aktorów

W tym roku w Mikołajkach uczestniczyła również grupa wokalna Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik” „Wisła”, która przy akompaniamencie kierownika zespołu pana Mirosława Hriberskiego, wykonała kilka kolęd.

„Do szopy” jedna z naszych ulubionych kolęd

A zaraz po bisie zjawił się św. Mikołaj. Dzieci bardzo starannie przygotowały się do jego powitania. Oprócz występu

wykonały także kartki świąteczne, które można było kupić w auli. Szkoda, że tak rzadko mamy okazję podziwiać osiągnięcia naszych najmłodszych.

Święty Mikołaj miał pełne ręce roboty

Bożonarodzeniowa wycieczka do Čazmy

Dnia 13 grudnia (niedziela) wyruszyliśmy na jednodniową wycieczkę autobusem do Čazmy i Grabovnicy. Ruszyliśmy o godz. 10.30 przed dworca kolejowego. W wycieczce brało udział 25 osób. Organizatorem wycieczki był Przedstawiciel Polskiej Mniejszości Narodowej Miasta Zagrzebia. Jak tylko trochę się rozgrzaliśmy wzięliśmy udział w konkursie, w którym trzeba było odgadnąć, kiedy dokładnie przyjedziemy do Čazmy. Każdy z

uczestników miał napisać na karteczce dokładny czas przyjazdu i ten, kto będzie najbliższym dostanie nagrodę. O tym oczywiście zadecyduje „komisja”. Do Čazmy przyjechaliśmy o godz. 11.30. Tutaj czekał już na nas pan Josip, który był naszym przewodnikiem. Przed zwiedzaniem okolicy wypiliśmy kawę, a o godz. 13.00 w restauracji „Ana” zjedliśmy obiad składający się z regionalnych specjałów.

Przed kościołem św. Marii Magdaleny

Po obiedzie zwiedziliśmy kościół św. Marii Magdaleny z XIII wieku, o którym opowiedziała nam pani Jadranka, dyrektor Centrum Kultury w Čazmie. Kościół znajduje się w centrum miasta. To jedyna budowla, która została zachowana do dzisiaj, a sięga

okresu średniowiecza – *złotego* czasu miasta Čazma. Kościół ten, według badań trwających już od kilkudziesięciu lat, był budowany w dwu etapach: w pierwszym etapie (do 1240 roku) w stylu późnoromańskim w drugim zaś, po 1241 r., w stylu wczesnogotyckim.

W kościele św. Marii Magdaleny

Po zwiedzaniu kościoła zwiedziliśmy Centrum Kultury w Čazmie, gdzie

Kościół św. Marii Magdaleny nocą

obejrzeliśmy pierwszy kolorowy animowany film „Crvenkapica”

(„Czerwony kapturek”) z 1954 r., którego reżyserem był Aleksandar Marks, urodzony właśnie w Čazmie, gdzie spędził dzieciństwo. W Centrum

Kultury obejrzelśmy również wystawę malarza Antona Cetina, który urodził się w miejscowości Bojani a mieszka w Kanadzie.

W Domu kultury w Čazmie

Po zwiedzaniu miasta Čazma autobusem pojechaliśmy obejrzeć galerię malarza Franjo Matešina, koło której się znajduje i Amfiteatr. Galeria została założona w 2002 r., a w 2008 r. została otwarta stała ekspozycja. Co roku w czasie Świąt Bożego Narodzenia

Amfiteatr zmienia się w „Bojani Božić u Bojani“ gdzie z tej okazji zostają zapalone stare lampy naftowe i kolorowe lampiony. Niestety nie udało nam się zobaczyć tych kolorowych wspaniałości, bo wszystko było jeszcze w fazie przygotowań.

Galeria „Matešin“ w miejscowości Bojani

Po zwiedzaniu galerii „Matešin” zrobiło się ciemno i pojechaliśmy do sąsiedniej wioski Grabovnica do posiadłości państwa Salaj, gdzie z okazji naszego

przyjazdu gospodarze zapalili milion lampek dekorujących wszystkie drzewka i budynki. Trudno opisać słowami jak to wszystko pięknie

wyglądało. Pan Salaj, w świetle migocących lampek opowiedział nam

wzruszającą opowieść”.

„Bożonarodzeniową

Podsumowując można powiedzieć, że wycieczka była udana (dzięki organizatorom), a tym wszystkim, którzy

nie byli, polecam wyjazd do Grabovnicy, bo naprawdę warto.

KRONIKA DOGAĐANJA PKU „MIKOLAJ KOPERNIK“

Susret s poljskim parlamentarcima

Dana 16. listopada ove godine u poslijepodnevnim satima u našem sjedištu smo ugostili delegaciju poljskih parlamentaraca, koja je boravila u Zagrebu u službenom posjetu na poziv Hrvatskog Sabora. Ugostili smo: Predsjednika Odbora za vanjsku politiku Sejma Republike Poljske gospodina Andrzeja Halickog i zastupnicu u Sejmu gospođu Jolantu Szymanek-Deresz, Nj.E. Veleposlanika Wiesława Tarku te novoimenovanog Savjetnika u Veleposlanstvu Republike Poljske gospodina Tomasza Szeraticsa. Od strane domaćina, Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik” bilo je nekoliko članova.

Predsjednica Udruge gospođa Walentyna Lončarić je pozdravila goste i predstavila smjernice djelovanja Udruge. Gosti su ispričali o svojim službenim susretima u Zagrebu s vlastima Republike Hrvatske te ih je zanimala djelatnost Udruge na polju kulture i školstva. Uz kolače i kavu i simboličnu čašicu vina brzo je prošlo vrijeme predviđeno za susret, koji je zbog koncerta koji se toga dana održavao u koncertnoj dvorani muzeja Mimara, na koji su bili također pozvani i naši gosti, trajao je kraće nego smo to željeli. Koncert u Mimari je prvi od planirane serije koncerata posvećenih velikanu poljske i svjetske muzike F. Chopinu povodom proglašenja 2010. g. godinom Chopina.

GODINA 2010. PROGLAŠENA GODINOM FRYDERYKA CHOPINA

Započelo obilježavanje Chopinove godine u Zagrebu

Dana 16. listopada 2009. u Muzeju Mimara održao se koncert koji je inaugurirao djelovanje Društva. Taj je koncert započeo obilježavanje Chopinove godine 2010. u Zagrebu. Predsjednik Hrvatskoga sabora – gospodin Luka Bebić prihvatio je pokroviteljstvo nad priredbama. Koncert su zajednički organizirali: Veleposlanstvo Republike Poljske u Zagrebu, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu te Društvo Fryderyka Chopina u Zagrebu. Počasni su organizatori bili i veleposlanici Japana i Francuske. Financijsku podršku su pružili: poljsko Ministarstvo kulture i narodne baštine te Institut Adama Mickiewicza u Varšavi. Zatim su organizatore logistički pomogli Muzej Mimara te tvrtka Eudora.

Ispunjena do zadnjeg mjesta koncertna dvorana okupila je predstavnike diplomacije, vlade, parlamenta, gradskih vlasti, politike, medija i kulture Republike Hrvatske. Koncert je izravno prenosio treći program Hrvatskoga radija. Devetero hrvatskih izvođača (Vladimir Krpan, Pavica Gvozdić, Sabrina Zelić Lovrenović, Nada Majnarić, Đorđe Stanetti, Đuro Tikvica, Dalibor Cikojević, Hari Gusek, Ruben Dalibaltayan) dva je sata prezentiralo gledateljima i slušateljima radija svoje interpretacije Chopinovih djela. Pijanisti – predstavnici raznih generacija hrvatske glazbene škole – pokazali su interpretacijsku raznolikost. Istodobno su dokazali, da Chopin zna povezati sve: od najmlađih do najstarijih, ne gubeći ništa na svojoj aktualnosti.

Eko-Etno sajam – nastup vokalne grupe „Wisła”

Od 14. do 18. listopada 2009. godine u Areni Zagreb u organizaciji tvrtke Hrvatski farmer d.d. po sedmi put se održao sajam Eko-etno Hrvatska. Na tom sajmu posjetitelji su se mogli upoznati s ruralnim proizvodima, koje su izlagale tvrtke iz raznih područja Hrvatske, ali i iz susjednih zemalja. Svaka se regija imala priliku predstaviti i folklornim programom. U okviru sajma posljednjega dana nastupila je i vokalna grupa Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik“. Prije nastupa predsjednica Udruge gospođa Walentyna

Lončarić je ukratko predstavila djelatnost Udruge i opisala poljske narodne nošnje u koje je bila obučena grupa.

Program, koji je predstavila naša grupa sastojao se od narodnih pjesama iz različitih regija Poljske, a izvođači su bili nagrađeni pljeskom. Trajni dokaz zadovoljstva organizatora nastupom vokalne grupe Poljske kulturne udruge je zahvalnica, koju je predsjednica tvrtke Hrvatski farmer d.d. gospođa Dijana Katica uručila predsjednici Poljske kulturne udruge.

Skup poljske dijaspore Pultusk 23.-25. listopada 2009.

Tri dana od 23. do 25. listopada trajao je u Pułtusk Sedmi skup Poljskih zajednica Europske unije, najmarljiviji i stoga i najnaporniji skup u mojih pedeset godina novinarskog izvještavanja. Gotovo trideset točaka dnevnog reda te stotinjak dužnosnika, uglednika i diskutantata odista su svestrano razastrli minulo razdoblje djelovanja EUWP-a, a dijelom i trasirali njegovo buduće djelovanje. Naposljetku je izabrano novo-staro rukovodstvo, a svi smo mu poželjeli više sreće u daljnjem djelovanju. To bi bio sažetak ovoga zaista reprezentativnog i dojmljivog skupa u Pułtusk. Težak je zadatak „izraportirati“ sve ono najvažnije, u tako golemom i sadržajem teškom slijedu zbivanja, ali pokušajmo.

EUWP postoji već dvadesetak godina, a naš zagrebački „Kopernik“ učlanjen je od 2001. godine. Prigodom prijema našu je organizaciju i tada i ovoga puta zastupala naša predsjednica gospođa Walentyna Lončarić. Kao potpredsjednik, ovoga puta sam u svojstvu delegata sudjelovao i ja: kao delegat, ali i prvi puta u Poljskoj nakon pola stoljeća.

Najteže je na cijelom putovanju bilo nekoliko desetaka kilometara do Pułtusk, po zakrčenoj cesti tipa stare karlovačke ceste. Dan kišan i maglovit bio je kao stvoren da se zatvoriš u onaj stari dvorac u Pułtusk pa radiš i radiš. Iz toga dvorca u vlasništvu Wspólnoty Polskiej izaći ćemo tek nakon dva dana, na nedjeljnu misu (prekrasno misno pjevanje), da bismo se nakon trećega dana, nakon oproštajnog ručka natrpali u autobuse i krenuli nazad u Varšavu.

Eto što se u ta tri dana zbivalo, čulo i uradilo.

***Prvi dan – plenarna sjednica i izvještaji;
podosta prigovora sekretarijatu i komisijama***

Formalnosti otvorenja skupova uvijek su ozbiljne i pomalo užtogljene, ali i u tom kontekstu moglo se čuti obilje važnih

zanimljivosti o radu u minulom razdoblju. EUWP je nastala prije dvadesetak godina u Londonu, od šest organizacija, odnosno društava – danas ih je tridesetak, a samo u Velikoj Britaniji djeluju 64 društva! Možda je najzanimljivije ono što je na početku izrekao predstavnik poljskog ministarstva vanjskih poslova da je nova ekonomska emigracija veliki izazov za Europu, a isto tako da su postojanje i prava manjina za Europu sve prisutniji i sve neodložniji zadatak, napose „asimetrija korištenja jezika u nekoliko zemalja“. EUWP je i na inozemnom i na unutarnjem poljskom planu sve značajniji reprezentant. Uza sve rečeno, u svijetu na tom planu ima i ružnih pojava, na koje treba smjesta i odmjereno reagirati: kad se recimo zlonamjerno govori o „logorima smrti u Poljskoj“ umjesto kompletno i stoga jedino istinite sintagme da je riječ o „njemačkim ili nacističkim logorima smrti u Poljskoj“. Ili kad se u jednoj drugoj zemlji nasilno mijenjaju poljski nazivi ulica i prezimena živih ljudi itd. „U takvom kontekstu neka EUWP jača pa se nemojmo susretati samo tada kad problem iskrasne pred nama svom svojom snagom, kad je već teško popravljiv.“ – zaključio je netko od uglednika.

Izvještajni dio popodne je pokazao da će to biti itekako radni skup, izrazito otvoren u razmjeni mišljenja i stavova. Svaki sekretarijat, pa i ovaj diferencira ocjenjivače na zadovoljne dosezima i one koji smatraju da se moglo i moralo više uraditi. Jesu li, recimo, dva sastanka u godini dana bili dovoljno poticajni, za normalno funkcioniranje EUWP? Već u tom dijelu Skupa zaiskrilo je oko pitanja rada Komisije za noveliranje statuta organizacije pri spoznaji da je sekretarijat izradio i svoju verziju obnovljenoga statuta. Komisija za prosvjetu jedina je

dobila dobru ocjenu, a najlošije su ocjenjene Komisija mladeži i nacionalnih manjina, koje nisu ni izvještaj podnijele. Za nas „Kopernikance“, koji od EUWP dosad nismo dobili nikakvu financijsku pomoć, znakovite su bile riječi dosadašnjega predsjednika Pilata: „sredstva s kojima raspolažemo nikada nisu bila manja“ i dalje: „intervenirali smo na mnogo strana – u Bjelorusiji, Litvi i Letoniji gdje se svašta događa i zatvaraju se poljske škole“. I napokon: „drugo, najvažnije nam je bilo da jače pomognemo mladima“ (a izvještaju od njihove komisije ni traga). Zajedno s ostalim delegatima iz Srednje Europe prigovorili smo činjenici da u sekretarijatu nemamo svoga predstavnika.

Najljepši trenutak skupa u Pułtusk zbio se nakon večere, kad je naš Poljak iz Finske, muzičar, sjeo za klavir pa je bar pola sudionika srcu dalo oduška. Tek tu se vidjelo kako je šteta ovakav rijedak skup istomišljenika zgusnuti na puko sastančenje – topli međusobni razgovor i bilateralna razmjena mišljenja bio bi ne manje plodonosni od zaključaka s toga skupa (koje ni nakon mjesec dana ne dobismo).

Drugi dan - izborna sesija, statutarna i programska; od dviju verzija statuta za godinu dana jedna

U subotu dopodne najprije se vodila zaista živahna, argumentirana, ali i uljudna rasprava o novom predsjedniku EUWP: da li mandat obnoviti dosadašnjem predsjedniku, učitelju Tadeuszu Pilatu iz Švedske (35 glasova) koji u tom slučaju nakon ovoga mandata odlazi u mirovinu; ili izabrati novoga čovjeka, predsjednika belgijskih Poljaka i elektroničara, Krzysztofa Bystrama (18 glasova). Većina je prednost dala kontinuitetu gospodinu Pilatu koji je (lani nam je bio u gostima) dobio još jednom mandat.

Jednako velike rasprave vodile su se i o Sekretarijatu – kontinuitet ili obnova

sastava – ali je tu prevladao stav da dosadašnjima treba dati dodatnu priliku.

Statutarna sesija, čija je tema bila noveliranje Statuta EUWP, bila je krucijalni trenutak VII skupa EUWP. Bila je to temperamentna rasprava dvaju dosta različitih gledanja na djelatnost, odnose i budućnost EUWP, prema kojoj bi se trebalo uputiti jednim od dvaju dosta razložnih principa noveliranja statuta. U danim prilikama završilo je to jedinim mogućim ishodom: bez konsenzusa ništa. Stoga je donošenje noveliranoga statuta odgođeno, otprilike na godinu dana.

Uvijek ljepše zvuči govorenje o onome što ćemo raditi, nego što smo uradili pa je tako bilo i s programskom sesijom koja se protekla skoro do ponoći. Dakako, najvažniji je bio rad komisija. Načelno, rečeno je da one ubuduće trebaju djelovati i e-mejlovski: moraju budno opažati ono što je u europskim razmjerima za nas interesantno, i to zajedno sa sekretarijatom, kako bi se na pojavnost smjesta i kvalitetno reagiralo. To se napose odnosi na komisiju za mladež („mladi danas ne putuju u svijet za kruhom, nego za putrom“), komisiju za obranu ugleda poljskog imena („tko vlada prošlošću, vlada sadašnjošću i budućnošću“) komisiju za obrazovanje (garant je postojanosti, snage i budućnosti poljskosti širom svijeta), i naposljetku na komisiju za manjine (kojoj treba specifična, ali snažna i kompetentna potpora i „ne smije biti predsjednička nego radna“).

Integracija poljske dijaspore u svijetu:

„Otpočeta je prije dvadeset godina u Londonu, Kad se razmišljalo kako prići tadašnjim političkim promjenama u Poljskoj te time ostvariti zajedništvo svih Poljaka iz čega je nastala EUWP. Ali, „dok smo se borili, bili smo složni, a kad je etos borbe nestao, otpočele su prepirke, koje samo do stanovite mjere mogu biti korisne“. Ugled EUWP sve više jača i u jednom se času pojavila zamisao o potrebitosti jače formalne povezanosti s domovinom: za jedne je to međutim politizacija, drugi smatraju korisnim

poslagivanjem lego kockica; i tako do danas, pat pozicija. **Nova emigracija u svijetu:** glavni smjer emigriranja i nadalje su zapadna i sjeverozapadna Europa. Problem je to specifičan i važan tako da se predviđaju svakogodišnja radna savjetovanja na tu temu. **Djelatnost mladeži:** mladi su zainteresirani za suradnju s medijima, ali često kod toga preteže sklonost vlastitoj promociji. Mladi su ponajbolje mogli braniti i promicati ugled i dostojanstvo Poljske i njene kulture. **Sastanci i lokalne konferencije :** otvorenim je ostalo pitanje tko bi ove godine mogao biti organizatorom skupa zajedništva kakav je lani održan u Londonu. Rečeno je da bi za to najpovoljniji trenutak bio potkraj polugodišta. Možda bi to mogla biti dvadeseta godišnjica našega „kopernika“?! Motoristi u lipnju kreću na 8000 km dugu rutu: Litva-Lettonija-Rusija-Švedska-Gdanjsk (Brodogradilište + „Solidarnost“). **Situacija Poljaka u Bjelorusiji:** Zastrašivanje Poljaka vlasti odbijaju gradnju i održavanje školskih objekata, poljskom jeziku stoga crkve postaju posljednjim pribežištem. Vlasti odbijaju dijalog. **Prijem novih organizacija:** U članstvo EUWP je pljeskom primljeno poljsko društvo iz Crne Gore, a na temelju detaljnog prikaza koncepta, koji je predočio Danijel Simić iz Zagreba, prihvaćeno je učlanjenje u NOEMP. Najavljen je i prijem društava iz Španjolske i Grčke. **Razno:** Treba snažnije podržati bjeloruske Poljake u njihovim zahtjevima za adekvatnim školstvom i pravima na konzularne punktove, u svijetu postoje i sveta mjesta gdje leže Poljaci i to bi do kraja trebalo registrirati i obznaniti. Ima nažalost uvreda pisanih i usmenih protiv Poljske i Poljaka pa bi i o tome najkraćim putem trebalo izvješćivati EUWP. Jasno je naglašeno da je Chopin zaštitni znak Poljske koji treba odlučno, ali

i umjesno koristiti. Postoje problemi i s pravom na poljski jezik i naobrazbu u Njemačkoj, pri čemu je vrlo zanimljiva i poticajna praksa Austrije koja već i grupici od 6 malih Poljaka jamči odgovarajuće školovanje.

MIJENJA SE POLOŽAJ POLJAKA U SVIJETU – VAŠA ULOGA POSTAJE OGROMNA

Naglašavajući činjenicu da Poljska 2011. dolazi na čelo EU Predsjednik Sejma Maciej Płażyński je situirao položaj i ulogu EUWP u sadašnjosti i ubuduće. „Mijenja se položaj Poljaka u svijetu, a i uloga pritom postaje ogromna. Bez vas recimo sve teže djeluju mnoge naše administrativne službe vani. EU osjeća sve veću potrebitost edukacije nove emigracije kao djela sporazumnog i stvaralačkog suživota međusobnog prožimanja. Poljska i Poljaci u svemu tome uživaju dobar glas i sve veće povjerenje. Obitelji vam se pritom granaju na one koje stare i vraćaju se u rodni kraj, i na one koji vani odrastaju i ostaju pa treba pomoći da oba jezika i kulture što bolje usvoje, usklade i očuvaju. Razgovora o suradnji društava jedva da je bilo a o pristupanju ne-Poljaka društvima ni toliko premda prijatelji i na tom polju mogu biti dragocjeni.

Ne vrijedi ni pokušati ni pobrojati ni opisati sve dobro i korisno što smo u ta dva dana čuli, a što smo pritom i naučili. Sutradan ujutro bili smo na misi, ručali i sjeli u autobuse pa u Varšavu. A ja nikako da nešto prežalim. Znao sam da će malo tko odmah nagrnuti na prvi avion pa kući. Većina je ostala dan-dva više u Varšavi. E pa pitam se: zašto organizatorima nije na um palo da zainteresiranima priušti te nedjeljne večeri možda nagradnu kulturnu razonodu? Valjda će drugi put.

Boris Hutinec, prof.

Dan svih svetih

Dana 1. studenog 2009.g. pred Kapelicom Isusa Krista, članovi Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik” (Boris Hutinec, Irena Duić, Marek Stanojević) susreli su se sa Konzulom Republike Poljske u Zagrebu, gospodinom Pawelom Sokolowskim i II Tajnicom Konzularnog odjela gospođom Aleksandrom Kucy kako bi položili vijence na grobu prvog poljskog konzula u Zagrebu, Šandora Ungara.

Ispred njegove spomen-ploče iznad grobnice Stjepana Radića, položili su bijelo-crveni vijenac i zapalili svijeće. Zatim su članovi Udruge položili cvijeće i zapalili svijeće na grobu Mirosławe Vukadinović te na grobu Jerzyja Skowrona. Također je na Krematoriju i groblju Miroševac, na grobove naših kolegica Janine Šegota i Helene Nastasić, položeno cvijeće i zapaljane su svijeće.

Koncert povodom Dana neovisnosti Poljske

Dana 17. studenoga 2009. g. u Centru za kulturu *Trešnjevka* u organizaciji Predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba i Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik“, povodom Dana neovisnosti Republike Poljske održao se koncert folklorne skupine „Uherzacy“ iz Chełma. Već kod ulaza u Centar naši su gosti nastupili u ulozi domaćina, uručujući svim posjetiteljima šareni i bogato ukrašeni program nastupa. Svaki je gost „odlikovan“ bijelo-crvenom značkom. Prije početka umjetničkoga dijela programa Predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba gospođa Walentyna Lončarić pozdravila je goste i s nekoliko riječi opisala poljski narodni praznik. Najavila je i pjesme folklorne skupine „Uherzacy“, koje su bile izbor plesova iz triju različitih dijelova Poljske: iz područja Lublina, Łowicza i Krakowa. Dinamičan nastup „Uherzaka“ u

prekrasnim šarenim narodnim nošnjama publika je sa žarom prihvatila. Tijekom nastupa među publikom moglo se čuti veselo pjevušenje poznatih pjesama u izvedbi folklorne skupine. Nakon nastupa pljesku nije bilo kraja. Da bi se izvođači malo odmorili i pripremili za sljedeće točke programa, bile su dvije pauze. U prvoj je član Sekcije mladeži Udruge „Mikołaj Kopernik” Božidar Kereković pročitao nekoliko pjesama poljskog pjesnika Gałczyńskog, a tijekom druge pauze u auli se mogla razgledati izložba u organizaciji Izaslanstva za obranu Veleposlanstva Republike Poljske u Zagrebu. Ta je izložba predstavila povijest stjecanja neovisnosti Poljske. Nakon bogatoga umjetničkoga programa gospođa Walentyna Lončarić zahvalila je našim gostima za prekrasne plesove i narodne pjesme predstavljene u dva i pol sata programa, uručujući im prigodne darove. I naši su gosti imali za nas iznenađenje – dovezli su svježe pečeni kruh, koji je svatko imao priliku kušati.

Izvrstan poljski kruh

O folklornoj skupini „Uherzacy“

Folklorna skupina pjesme i plesa „Uherzacy“ je nastala 2004.g. iz folklorne skupine škola u Uhru. Folklorna skupina pjesme i plesa Općine Chelm „Uherzacy“ je nastao na inicijativu Načelnika općine Chelm gospodina Wiesława Kociube. Na početku je plesna skupina brojila 20 učenika koji su se prije svega novačili iz Gimnazije s pravom javnosti u Uhru. Tu su se našle osobe koje plešu dugi niz godina kao i one koje su se po prvi put susrele s plesom. Na mjesto voditeljice skupine

imenovana je gospođa Bogumila Ryszkiewicz.

Folklorna skupina pjesme i plesa općine Chelm „Uherzacy“ na sceni se po prvi puta predstavila nakon polugodišnjeg razdoblja intenzivnih proba. Skupina je debitirala na daskama Doma kulture u Chelmu na prvom gala koncertu. Do sada je folklorna skupina imala nekoliko desetaka nastupa kako u Poljskoj tako i u inozemstvu na raznim festivalima, folklornim natjecanjima, dožinkama, praznicima poljske dijaspore. Među ostalim folklorna skupina je nastupala u Srbiji, Slovačkoj, Mađarskoj i Ukrajini.

Večer poljske poezije

Dana 28. studenog u našem sjedištu u organizaciji Predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba održala se tradicionalna večer poljske poezije. Program večeri se sastojao od tri dijela, koji su se ispreplitali. U prvom nas je dijelu večeri gudački kvartet učenica glazbene škole „Ferdo Livadić“ iz Samobora počastio kratkim glazbenim

programom nakon čega smo poslušali koncert u izvedbi dvojice mladih glazbenika koji su zasukirali na gitari, mandolini i tamburici. Recitatorski dio večeri se sastojao od čitanja poljske poezije. Recitatori su bili gospođa Lidia Živčić, gospođa Jadwiga Jakus, gospodin Boris Hutinec i gospodin Marek Stanojević. Mogli smo čuti djela

Slowackog, Pawlikowske-Jasnorzewske, Tuwima i drugih. Glavni dio večeri je imao kulinarni karakter. Ovaj put, kao što i ime večeri kaže „ziemniakowanie“, u središtu kulinarne specijaliteta je bio krumpir. Kulinarni dio je imao natjecateljski karakter. Na prekrasno pripremljenom stolu mogla su se naći različita jela iz

različitih regija Poljske spravljena od krumpira. Komisija u sastavu g. Wiesław Mołdawa, gđa Wioletta Szmyt-Radošević i p. Jadwiga Jakus je odlučila. Prvo mjesto je pripalo jelu *dziady* gospođe Walentyne Lončarić, a drugo njokama u umaku od gljiva gospođe Janine Welle.

Sveti Nikola u Poljskoj školi

U subotu 12. prosinca Poljska škola je priredila doček Sv. Nikole. Prema nekima sv. Nikola dolazi 6. prosinca, a prema nekima tek 24. prosinca. Datum 12. prosinca je pokušao ta dva datuma pomiriti.

Nakon pozdravnih riječi Direktorice škole gđe. Jadwige Mikulić i Predsjednice PKU „M. Kopernik“ gđe. Walentyne Lončarić priredba je mogla započeti. Program je počeo od predstave, koju su pripremili djeca uz pomoć svojih učiteljica. Nakon predstave djeca su zapjevala božićne

pjesme. Vidjelo se da su se mali glumci uživali u svoje uloge. Ove godine na dočeku Sv. Nikole je sudjelovala i vokalna grupa Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik“ „Wisła“, koja je uz klavirsku pratnju g. Mirosława Hriberskog izvela nekoliko božićnih pjesama. Odmah nakon bisa pojavio se sv. Nikola. Djeca su se marljivo pripremala za njegov dolazak. Osim nastupa napravila su i božićne čestitke, koje se moglo kupiti u auli.

Šteta što tako rijetko imamo prigodu diviti se uspjesima naših najmlađih.

Božićni izlet u Čazmu

Dana 13. prosinca (nedjelja) krenuli smo na jednodnevni izlet autobusom u Čazmu i Grabovnicu. Krenuli smo prema planu u 10.30 ispred željezničkog kolodvora. Na izletu je bilo 25 osoba. Organizator ovog izleta je Predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba. Kad smo se već svi zagrijali u autobusu sudjelovali smo u natjecanju u kojem je trebalo pogoditi i napisati na ceduljici vrijeme dolaska u Čazmu, a pobjednike su čekale vrijedne nagrade. U centar Čazme smo stigli u 11.35 gdje nas je na stanici dočekao g. Josip koji nas je vodio tijekom cijelog izleta. Prije razgledavanja popili smo kavu, a u 13.00 sati u restoranu „Ana“ imali smo

ručak s tradicionalnim regionalnim specijalitetima. Nakon ručka posjetili smo crkvu sv. Marije Magdalene iz 13. stoljeća o kojoj nam je zanimljivosti ispričala gđa Jadranka, ravnateljica Doma kulture u Čazmi. Crkva je jedina građevina koja je do danas sačuvana, a potječe iz srednjovjekovnog – *zlatnog* - razdoblja Čazme. Intenzivna istraživanja koja traju već desetak godina, dokazala su da je ta Crkva građena u prvoj etapi (do 1240. godine) u kasnoromaničkim stilu, dok je njezina obnova nakon 1241. dakle nakon tatarskoga razaranja izvršena je u ranogotičkom stilu. Slijedeća postaja našeg izleta bio je Dom kulture u Čazmi gdje

smo pogledali prvi animirani film u boji „Crvenkapica“ iz 1954.g., redatelja Aleksandra Marksa, koji se rodio u Čazmi i tu proveo djetinjstvo. U Domu kulture smo imali priliku pogledati stalni postav koji se sastoji od arheoloških eksponata nađenih u okolici Čazme. Isto tako razgledali smo izložbu slika tamošnjeg slikara Antona Cetina koji je rođen nedaleko Čazme u selu Bojani, a živi u Kanadi. Nakon toga smo posjetili i arheološke iskopine na tvrđavi grada.

Time smo završili posjet Čazmi. Slijedeća postaja je selo Bojani i galerija „Matešin“ slikara Franje Matešina. Oko galerije nalazi se amfiteatar. Galerija je otvorena 2002.g. a 2008.postavljen je u njoj stalni postav. Svake godine za vrijeme božićnih blagdana Amfiteatar se pretvara u „Bojani Božić u Bojani“ gdje su obično u

božićnom razdoblju upaljene stare naftne lampe i šareni lampioni.

Već se smračilo te je bilo vrijeme za odlazak u susjedno selo Grabovnica. Glavna atrakcija u tom selu je imanje Salaj gdje se samo za naš dolazak upalilo milion lampica koje krase sva drveća i kućice. Tamo smo isto tako mogli čuti od g. Salaja „Božićnu priču“ koja je neke od nas posebno dirnula. Time je završio još jedan uspješan ponajprije zahvaljujući organizatoru izlet. Svim onima koji nisu bili preporučujem posjetiti ovaj dio Hrvatske.

Što se tiče nagradne igre s početka ovog izvještaja nagradu su odnijeli g. Sławomir Zbroja (zamjenik attachea obrane u Veleposlanstvu) te gospođa Jadwiga Jakus s unukom Janom.

Informacija o Društvu Fryderyka Chopina u Zagrebu

Povijest i opće informacije

Prvo Društvo Fryderyka Chopina u Zagrebu registrirano je 26.06.1990. kao rezultat djelovanja grupe pedagoga – glazbenika, fasciniranih likom i djelom F. Chopina. Glavni

su ciljevi djelovanja bili: pripremanje koncerata, organiziranje predavanja, seminara, izložbi i drugih događaja radi približavanja djela velikoga poljskoga skladatelja širokom zagrebačkom auditoriju. Od prvih dana djelatnosti u priredbama koje je organiziralo Društvo sudjelovalo je mnogo izvođača.

Društvo je postalo vlasnik bogate nototeke, biblioteke i fonoteke, koje su se stalno dopunjavale. Dana 5. listopada 1990. Društvo je postalo punopravni član Međunarodne federacije Chopinovich

društava, koja je član UNESCO. Nažalost, rat na Balkanu zaustavio je razvitak

Društva i ono je na desetak godina nestalo s karte Zagreba.

Dana 26.05.2009. godine ponovno je registrirano *Društvo Fryderyka Chopina u Zagrebu*. Društvo ima svoje sjedište na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Društvo nastavlja djelovanje započeto 1990. godine. Za predsjednika Društva izabran je gospodin Đuro Tikvica, profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, za tajnika pak gospođa Sabrina Zelić Lovrenović.

Detaljne informacije o Društvu daje g. Tikvica – e-mail: dtikvica@inet.hr.

Planirane priredbe

8.12.2009. – u Koncertnoj dvorani Muzeja Mimara održat će se prvi koncert iz ciklusa 5 koncerata koje organizira Društvo u zimskoj sezoni 2009./2010. Kao solist nastupit će pijanist Vladimir Krpan.

21./22.02.2010. – U koncertnoj dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda, Gundulićeva ul. 6 održat će se muzički maraton. Nastupit će predstavnici muzičkih osnovnih, srednjih i viših škola, amateri i profesionalni glazbenici. Neprekidno 24 sata čut će se glazba Fryderyka Chopina.

23.02.2010. u Koncertnoj dvorani Muzeja Mimara održat će se drugi koncert iz ciklusa 5 koncerata koje organizira Društvo u zimskoj sezoni 2009./2010. Kao solistica nastupit će pijanistica Katarzyna Borek iz Poljske.

30.03.2010. - u Koncertnoj dvorani Muzeja Mimara održat će se treći koncert iz ciklusa 5 koncerata koje organizira Društvo u zimskoj sezoni 2009./2010 kao solistica nastupit će pijanistica Pavica Gvozdić.

13.04.2010. - u Koncertnoj dvorani Muzeja Mimara održat će se četvrti koncert iz ciklusa 5 koncerata koje organizira Društvo u zimskoj sezoni 2009./2010. Kao solist nastupit će pijanist Andrej Pisarev iz Rusije.

27.05.2010. - u Koncertnoj dvorani Muzeja Mimara održat će se peti koncert iz ciklusa 5 koncerata koje organizira Društvo u zimskoj sezoni 2009./2010. Kao solistica nastupit će pijanistica Sabrina Zelić Lovrenović.

Upoznajmo Poljsku

Prije 155 godina Poljak Ignacy Łukasiewicz izumio petrolejku

Za dugih zimskih noći za vrijeme Drugoga svjetskoga rata pisao je moj prijatelj Branko zadaće uz petrolejku. Ni tada ni desetljećima kasnije nije razmišljao o tome tko je i kada izmislio i konstruirao petrolejku pri čijem se svjetlu daleko bolje vidjelo nego li uz voštanu svijeću. Odgovor na tu nepoznanicu sasvim slučajno dobio je osamdesetih godina prošloga stoljeća. Budući da je prilično dobro poznao Poljsku i poljski jezik, organizirao je u poduzeću *Chromos* u kojem je radio, razmjenu radnika *Chromosa* i radnika tvornice avionskih i brodskih motora u Rzeszowu na jugoistoku Poljske. Poljaci su dolazili na ljetni odmor u *Chromosovo* odmaralište u Veli Lošinj, a *chromosaši* zimi na skijanje u Poljsku. Budući da nije bio ljubitelj skijanja, vrijeme je provodio u društvu domaćina obilazeći zanimljiva mjesta nedaleko od skijališnih terena. - *Znate*, kaže mu jedan od direktora te tvornice u čavrljanju o svemu i svačemu, očigledno lokal patriot - *cijeli svijet zna za našega pisca Adama Mickiewicza, skladatelja Fryderyka Chopina i za mnoge druge poljske velikane, ali malo tko zna da je ovdje, gdje se upravo nalazimo, u jugoistočnoj Poljskoj, u nekadašnjoj Galiciji, izmišljena i konstruirana prva svjetiljka na petrolej još davne 1854. godine a u seocu Bóbrka pronađeno prvo u svijetu crpilište nafte*. Bio je iznenađen tim otkrićem te je zamolio sugovornika da odu u to selo. Doznao je mnoge zanimljivosti. Spomenuta su otkrića djelo Ignacyja Łukasiewicza i njegovih suradnika. Łukasiewicz je potjecao iz siromašne plemićke obitelji. Stoga je nakon četiri razreda gimnazije i očeve smrti kao

četrnaestogodišnjak prekinuo školovanje te je radio da bi zaradio za kruh u jednoj ljekarni u Łańcutu, gdje je ubrzo položio ispit za ljekarničkoga pomoćnika. Nakon toga upisao je dvogodišnji farmaceutski studij na Jagiellonskom sveučilištu u Krakovu, a magistrirao je u Beču. Zaposlio se kod ljekarnika P. Mikolascha u Lavovu. Dali su mu između ostaloga zadatak da pokuša destilacijom nafte dobiti lijek protiv nekih bolesti. Budući da su izostali brzi i vidljiviji rezultati, vlasnik ljekarne odustao je od daljnjih istraživanja. U to vrijeme, vjerojatno u prijelomnom trenutku njegova života, kako kaže jedna od brojnih anegdota, u ljekarnu je došao gostioničar Schreiner s bačvicom nafte da mu pokušaju odstraniti vodu iz nje. Budući da mu je Mikolasch odlučno rekao da je to nemoguće, rezignirani gostioničar ostavio je bačvicu i naftu u ljekarni. Tada zapravo počinje intenzivni Łukasiewiczew rad na neistraženim područjima nafte i njenih derivata. Sa svojim suradnikom Janom Zehom radio je na čišćenju nafte, što im je uspjelo nakon dugotrajnih ispitivanja i pokusa pa su tako, između ostalih derivata, dobili i petrolej. U suradnji s nekim limarom konstruirao je prvu petrolejsku lampu. Bio je neobično sretan što je ta prva svjetiljka 1853. godine osvijetlila izlog ljekarne u kojoj je radio. Pa ipak, 31. srpnja 1854. godine smatra se prvim danom praktične primjene petrolejke u svijetu. U noći na 31. srpnja trebalo je u lavovskoj bolnici obaviti tešku i složenu operaciju pacijenta Władysława Choleckoga. Upravo je Łukasiewiczewa svjetiljka omogućila kirurzima da uz znatno više luksala, u usporedbi s dotadašnjim svjetlima dobivenim miješanjem raznih ulja, uspješno operiraju pacijenta. Nakon bolnice, prve petrolejke zablistale su i na ulicama Gorlica, zatim i na mnogim drugim trgovima, ulicama i u poljskim kućama. Usporedo s pronalaskom svjetiljke na petrolej, Łukasiewicz je otkrio i prvo nalazište i crpilište nafte u selu Bóbrka nedaleko od Krosna, na kojem se crpi nafta i dan danas. Bilo je to pet godina prije nego li je počela industrijska proizvodnja nafte u Pensilvaniji (SAD). Slavnom pronalazaču i dobrotvoru (cijeli svoj imetak stečen radom darovao je poljskim ustanovicima iz 1863. godine te sirotinji, a izgradio je i brojne infrastrukturne objekte), poljski se narod odužio tako što je nazvao njegovim imenom ulice u gotovo svim većim gradovima, a mnogi su mu podigli spomenik, poprsje ili spomen-ploču.

Ignacy Łukasiewicz bio je poznat u to doba u Poljskoj i svijetu kao mislilac koji je čovječanstvu *dao svjetlo iz zemlje*. Na njegovu pogrebu 7. siječnja 1882. godine bilo je tisuće ljudi, a diljem Poljske taj je dan proglašen danom žalosti. Na svim javnim mjestima i u domaćinstvima svijetlile su te duge zimske noći njegove petrolejke.

Branko Šegota

Język i my (8)

Boże Narodzenie przed nami. Przygotowania do świąt - przede wszystkim trzeba zrobić świąteczne zakupy. Kupujemy takie ilości jedzenia jakbyśmy mieli wyżywić nie tylko przychodzącą do nas na święta rodzinę, ale całe rzesze wygłodzonych przyjaciół i sąsiadów. No i prezenty – ważne żeby były kolorowe, błyszczące i rzadko się zastanawiamy, do czego się przydadzą obdarowanemu. Ale na pewno się ucieszy. A kiedy wreszcie zabłyśnie pierwsza gwiazdka, kiedy podzielimy się opłatkiem, kiedy już pod choinką znajdziemy te kolorowe, podarunki, kiedy minie Wigilia okazuje się, że jedzenia wystarczy jeszcze przynajmniej na tydzień. Ale właściwie w tej świątecznej atmosferze chyba i dalej najważniejsza jest kuchnia i zapachy rozchodzące się po całym domu. No i kolędy.

Przyzwyczailiśmy się, przenosząc tradycję rodzinną do kolęd. Czy zastanawialiście się Państwo skąd się wzięła sama nazwa *kolęda*? Słownik etymologiczny, pisząc o pochodzeniu tego wyrazu łączy je z łacińskim *calendum*, co po łacinie znaczyło pierwszy dzień miesiąca (por. kalendarz). Jeszcze w XVII wieku kolędowanie łączono z pogańskim zwyczajem

składania życzeń wszelkiej pomyślności z okazji rozpoczynającego się roku. Od końca XV wieku, jak pisze Aleksander Brückner, w swoim Słowniku etymologicznym z 1927 roku: „za żłobkiem Franciszkanów i Bernardynów i szopką, wciska się w kolędy opowiadanie ewangeliczne o pasterzach, Trzech Królach i Herodzie.” Same kolędy to początkowo pieśni religijne związane z początkiem roku. Dopiero później (około XV, XVI wieku) zaczęto je łączyć z Bożym Narodzeniem. Z czasem pojawiły się również pastorałki, które nawiązywały do pasterskiego wątku narodzin Chrystusa. Wątek ten sprawił, że w muzyce kolęd pojawiły się elementy ludowe, ich rytm był skoczny, a słowa niekiedy rubaszne. Niektóre z kolęd zostały zanotowane w dziełach naszych wielkich kompozytorów. Najlepszym przykładem jest z pewnością Scherzo h-moll Fryderyka Chopina nawiązujące do kolędy *Lulajże Jezuniu*.

A historię najbardziej znanej kolędy, przekraczającej daleko granice kraju, w którym powstała wszyscy znamy, ale może warto ją przypomnieć. Piękną opowieść o jej powstaniu możemy przeczytać w Internecie pod adresem www.koleda.kdm.pl

„Najpopularniejsza kolęda świata rzeczywiście zrodziła się pewnej grudniowej, cichej nocy. Swoje powstanie zawdzięcza przedziwnemu splotowi okoliczności. Wysoko w Alpach austriackich leży wioska Obendorf. W wigilijny wieczór 1818 roku ksiądz wikary Józef Mohr przygotowywał kazanie, jakie miał wygłosić w czasie Pasterki. Mimo ostrej zimy i wysokiego śniegu przyszła jakaś kobieta z wiadomością, że żona węglarza, najbiedniejszego we wsi, urodziła dziecko. Młoda mama nie czuje się dobrze i prosi księdza, bo chciałaby ochrzcić maleństwo i sama pojednać się z Bogiem. Zebrał się, więc ksiądz Mohr, opatulił, zabrał wiatyk i poszedł. Ujrzał scenę jakby żywcem wziętą z ewangelii. Na prostym, byle jak zbitym posłaniu leżała uśmiechnięta matka, tuląca do siebie śpiące maleństwo. Warunki niemal jak w Betlejem, a miłość w oczach wieśniaczki równie gorąca, jak miłość Maryi. Ksiądz ochrzcił niemowlę, posilił Eucharystią matkę, pobłogosławił domowników i wrócił do siebie.

Scena z domu węglarza tak mu jednak utkwiała w pamięci, że zaraz po Pasterce spisał swoje wrażenia. "Cicha noc, święta noc, pokój niesie ludziom wszem. A u żłóbka Matka święta czuwa, sama, uśmiechnięta nad Dzieciątka snem." Dalej działały już tylko moc i piękno tego wiersza. Nazajutrz zobaczył tekst Franz Xaver Gruber - tamtejszy organista i nauczyciel śpiewu. Urzeczony, zaraz ułożył do niego melodię i tego samego dnia zaśpiewał w kościele. Pieśń pozostałaby jednak zapewne w Obendorfie, gdyby nie mała kościelna mysz, która zabrała się do konsumowania miechów napędzających organy i do samego instrumentu. Do naprawy poproszono znanego w całej okolicy specjalistę, Karola Maurachera, który po naprawie poprosił Grubera o ich wypróbowanie. Ten zagrał m.in. "Cichą noc". Zachwycony utworem organmistrz zabrał do Tyrolu nuty i słowa kolędy. Tam zaczął uczyć dzieci i dorosłych nowej pieśni, która bardzo szybko stała się niezwykle lubiana i śpiewana nie tylko w czasie świąt. Rodzina Strasserów, mieszkająca nieopodal, miała szczególnie uzdolnione muzycznie potomstwo: Karolinę, Amalię, Józefa i Andrzeja. Jak co roku, dzieci wędrowały na targ do Lipska, sprzedawać rękawiczki szyte przez rodziców. By dodać sobie odwagi, nuciły różne melodie, w tym i naszą kolędę. No i stało się tak, że usłyszał je pewien starszy pan i zaprosił na koncert do domu cechowego lipskich sukienników. Na koncercie, na którym obecna była para królewska, onieśmiałone dzieci wykonały oczywiście "Cichą noc". Sala podobno zamarła w zachwycie. Dzieci musiały śpiewać kilkakrotnie. Zostały zaproszone na zamek królewski w Plisenburgu, gdzie również śpiewały swoją kolędę. Było to w 1832 roku. Od tej pory "Cicha noc" ruszyła w świat.

BKS

Naše sudbine

U potrazi za identitetom - moje dvije domovine

U trećoj godini života (1949.) ja Adam Vuković ostao sam bez oca - napustio je obitelj i do smrti nije pitao za mene. Bez oca to je isto kao da nema polovice mene.

Majka, djed i staratelj dignuli su me na noge i naučili svemu. Napustio sam rodni Zagreb (1957-1963)

1944. majka je internirana u Njemačku u logor ratnih zarobljenika iz Poljske (Varšava) Burg bei Magdeburg blizu Berlina.

1941. otac je također interniran iz Hrvatske (Varaždin) u isti logor i mjesto u Njemačkoj, isto kao ratni zarobljenik. Prije zarobljavanja služio je vojni rok u regularnoj jugoslavenskoj vojsci kod Varaždina.

Djed moj F. Zemanek emigrirao je u Englesku i Škotsku iz Poljske (Varšava **1939-1955**). Prisutan je u izbjegličkoj vladi na emigraciji u jedinicama Poljske vojske. Po činu bio je kapetan u jedinicama *Ulanow* - konjičke jedinice. Djelovao je kao profesionalni vojnik prije izbijanja II. svjetskog rata u Poljskoj - Varšava (Ułani), zatim kod izbijanja II. svjetskog rata /emigrirao/ u Englesku kod poljskih pilota - eskadrila 302 – 303 (divizije) do kraja II. svjetskog rata, gdje se borio za oslobođenje Londona i Velike Britanije. Nakon završetka II. svjetskog rata 1945. nastanio se u Škotskoj u Glasgowu.

1950. majka je preko Crvenog križa u Genevi pronašla svog oca koji je živio u Glasgowu. Po dogovoru sa svojom kćeri, on se prvi vratio u Poljsku 1955. Moj je otac u Zagrebu uhićen i osuđen za izjašnjavanje protiv jugoslavenske države (1949). Sedam mjeseci prebivao je u zatvoru. Iste godine dok je bio pritvoren majka se razvela od oca, jer se nije brinuo za obitelj, a prema majci bio je vrlo neugodan. U to je vrijeme prije odlaska u pritvor, radio u Zagrebu kao prekupac i nažalost neuredno je živio.

Majka je prije povratka u Poljsku radila u Crvenom križu, zatim na pošti u Jurišićevoj te u *Astri* i *Exportdrvu* u Zagrebu i bila vrlo vrijedna osoba. Bavila se i prevođenjem, a zanimljivo je da je znala pet jezika i imala u Zagrebu dobro radno mjesto i plaću. Dobro se snalazila u tim teškim vremenima. U poruci prije smrti (izvršila je nažalost suicid 12. srpnja 1963.) majka je dala izjavu da ne želi da ostanem u Poljskoj i da skrbništvo nada mnom, ako je to moguće, preuzme njezina najbolja prijateljica iz Zagreba M. Sorko, kod koje smo bili podstanari u Zagrebu prije mog privremenoga odlaska u Poljsku. Umrula je 1987. Zanimljivo je bilo i to da je ta poruka bila napisana na hrvatskom jeziku, a ne na njezinom materinskom poljskom jeziku.

Nakon što je pročitala poruke, majčina prijateljica M. Sorko doputovala je brzo u Bielsko-Bialu pa smo otišli na grob. Uzela je sve to vrlo osjećajno k srcu i na grobu obećala mami da prihvaća obvezu i odvela me u Zagreb. Tada sam imao 17 godina. Sudski je izvršila i ostvarila to starateljstvo na sudu u Zagrebu do moje samostalnosti-zaposlenja (1969. u IGH-a Zagreb).

Za vrijeme vladavine komunizma u Poljskoj djed i mama nisu imali sretan život. U stvari bili su maltretirani, proganjani i postavljali su im pitanja što su radili u Engleskoj i Hrvatskoj. Majka je radila u Bielsku-Bialej u građevinskoj tvrtki u Katowicama, zatim u hotelu *Prezydent* i na kraju u PTTK. Svuda je radila na određeno vrijeme i nije bila dobro prihvaćena, a bila je veliki rodoljub povratnik-repatrijant. Nažalost, tako je Bog htio, a na pogreb čak nije htio izaći svećenik. Dalje sam bio krojač svoje sreće. Što mi se dogodilo lijepo i ružno u životu za mene je bilo bitno, kako sam se znao nositi u određenom vremenu i situaciji koja je iziskivala mentalne i emocionalne napore.

Jesam li imao sreće? To je pitanje. Zdrav sam i još uvijek mlad (64 godine). Za uspjeh u životu potrebno je prije svega zdravlje, zatim ljubav prema obitelji, dobar posao koji se voli, a i sreća koju moram priznati imao sam i još me uvijek prati. Hvala bogu!

Kratak moj opis.

Vesele sam naravi, pozitivan, volim prirodu, putovanja, fotografiranje, pomoliti se u crkvi. To su me dobro naučili mama, djed i Poljaci za vrijeme moga privremenoga boravka u Poljskoj, kao i moj staratelj u Zagrebu.

Nakon osnovne škole u Poljskoj trebao sam poći u sjemenište (1960.) u Wadowicama. Zanimljivo da je ondje rođen i djelovao bivši papa Ivan Pavao II. (svećenik do 1958., a, nakon toga bio je biskup krakovski). Nisam bio odlučan da to ostvarim, jer su me na to nagovarali đaci iz moga razreda u osnovnoj školi. Majka je tada rekla: - Odluči sam!

Uzor u privatnom životu?

Moram priznati da ga nisam imao. Ništa posebno. Život me nije mazio. Na koga bih se ugledao? Mogli bi to biti donekle moja majka i djed, ali ipak najviše moj staratelj.

Čega se bojim?

Normalno bolesti i odlaska u mirovinu (17 mjeseci još je ostalo do pune mirovine - možda i prije odem, jer ispunjavam uvjete za prijevremenu).

U čemu se opuštam?

U šetnji, vožnji biciklom (ove godine bio sam pet puta na Sljemenu), planinarenju (obvezno svake nedjelje), plivanju, čitanju u čitaonici, slušanju glazbe, čuvanju i odgajanju unučica.

Najdraže uspomene iz djetinjstva:

Odlazak privremeno u Poljsku, krštenje u Poljskoj (24. prosinca 1957). Od tada na Badnjak primam crkveno ime Adam i više ne Milivoj, kako sam nazivan prije toga, ministriranje, prva skijanja u Beskidima, klizanje, planinarenje u Beskidima, Tatrama, Sudetima, nogomet, prve vožnje biciklom, prvi odlazak u kino i kazalište, prva mladenačka ljubav. Iako sam rođen u Hrvatskoj i tu živim 57 godina, u srcu leži i poljska gruda. Često sam u Poljskoj (Bielsko-Biała). Poljsku smatram svojom drugom domovinom, a razlog je beskrajan. Postoje tamo i grobovi mame, djeda, bake, prabake, pradjeda i tetaka. Obvezno kad odem u posjetu u Poljsku poklonim se svakom od njih. Poznajem mnogo Poljaka s kojima kontaktiram i mnogi od njih pomogli su mi kada mi je bilo najteže, nakon majčine smrti.

Poljski jezik znam solidno - govoriti i pisati (gramatika i pravopis). Završio sam u Poljskoj tri razreda osnovne škole i školu učenika u privredi - smjer zidar. Tada sam upisao Građevinsku tehničku školu u Bielsku-Białej, tako da mi poljski jezik nije nepoznanica.

Majka Barbara Zemanek rođena je 1. veljače 1925. u Varšavi (umrla 1963. u Bielsku-Białej). Djed Franciszek Zemanek rođen je u Bielsko-Białej 11. studenoga 1894. (umro 1958. u Bielsko-Białej).

Kramer Urszula (Zemanek) rođena je i poginula u Varšavi (ne zna se datum i točno koji dio Varšave).

22. svibnja 1945. sklopljen je brak u Burg-Bei-Magdeburgu u Njemačkoj između oca i majke.

Majka je deportirana u logor u Njemačkoj iz Varšave kao ratna zarobljenica (medicinska sestra u Poljskoj narodnoj armiji) 1944. nakon ustanka u Varšavi.

Otac je rođen u Martincima u BiH (Hrvat, 5. lipnja 1917). Deportiran je u isti logor u Njemačkoj kada je služio vojni rok kod Varaždina. U tom logoru sreo je buduću suprugu, svoju majku i 1946. doveo je u Zagreb.

Tu sam se rodio 25. svibnja 1946.

Baka je poginula u njemačkom bombardiranju Varšave, kao i mamin brat. Nema tragova i smatraju se do danas nestalima.

1949. majka se razvela od oca.

1957. majka je napustila Zagreb i nastanila se u Poljskoj u Bielsko-Białej, kao povratnik-rodoljub gdje nas je dočekao njezin otac koji se vratio iz Glasgowa 1955. Umro je 1958. u Bielsko-Białej. Majka je umrla 1963. Tada sam se vratio u Zagreb i tada je počeo moj stvarni život s mnogo napetosti. Život pun teškoća bez roditelja. Završio sam Građevinsku tehničku

školu 1967. u Zagrebu. Služio vojsku u JNA 18 mjeseci u Sremskoj Palanci i Kragujevcu te se nakon toga zaposlio u IGH-Zagreb (1969.), gdje uspješno radim do danas (17 mjeseci do mirovine). Posao koji radim vezan je za ispitivanje tla i izvedbu složenih temelja-dijafragmi, pilota i sidara (geotehnički radovi) u građevinarstvu. Boravio sam na gradilištima u Hrvatskoj i u svim ostalim republikama bivše Jugoslavije, kao i u Alžiru (1986.). Sudjelovao sam i na ispitivanju tla i davanju mišljenja za temelje za moju župnu crkvu u Utrinama 1986. Župnik je tada bio velečasni gosp. Oslić.

Za vrijeme Domovinskoga rata sudjelovao sam i pomagao u civilnoj zaštiti u Zagrebu u našem naselju Utrini. Zbog profesionalne bolesti i operacije tumora na mozgu 1989. imam 60 posto invalidnosti pa nisam, nažalost, mogao sudjelovati kao dobrovoljac u našem Domovinskom obrambenom ratu. Tada sam dvije godine bio na liječenju i vojna liječnička komisija oslobodila me od vojne obaveze. Posjedujem dvojno državljanstvo. Oženio sam se 1975. s Meri Nimani. Imam dvojicu sinova u dobi od 33 i 30 godina. Supruga je u mirovini (radila je u *Kinematografiji*), stariji sin Damir radi također u IGH-Zagreb, oženjen je i ima dvije kćeri u dobi od 9 i 1 godine. Stariju Gabrijelu je posvojio, jer od snahe prvi muž je poginuo u prometnoj nesreći, kad je ona imala dvije godine. Mlađa Lara-Barbara ima godinu dana. Mlađi sin Marko je profesor vjeroučitelj u osnovnoj školi u Donjoj Bistri. Nije oženjen.

Posjedujem dvosobni stan (moje vlasništvo) u Utrinama u Zagrebu. Vozim uspješno osobno vozilo „opel“.

I to bi bilo sve. Hvala na pažnji.

Sretno Bože! Kalvarija životna nemam riječi. Mogao bih o sebi napisati memoare.

Hvala na pažnji! Pozdrav!

Zagreb., 11.12. 2009.

Adam Vuković
Marjanovićev prilaz 5/VI
Mob.098 9844233/tel.6675328

P. S.

Ovo sam napisao da znate tko je vaš član poljske Udruge. Želja je moja bila da se vratim malo u mladost. Izabrao sam upravo pripremu i doček rođenja Isusa, a i veže me to na sjećanja kada sam to radio zdušno u Poljskoj kao ministrant, a zanimljivo da je tada misa bila na latinskom jeziku. Svećenik i ministrant bili su okrenuti veći dio misnog obreda leđima prema vjernicima. Blizu je godišnjica mog krštenja i promjene imena, a bilo je to prije 52 godine. Inače koliko cijenim život uz tolike poteškoće moram se pohvaliti da sam triput bio na Triglavu i imam tri spomenice s tih uspona. Nekoliko sam puta bio i u poljskim Tatrama, Beskidima, Sudetima. Obišao sam sve vrhove u Hrvatskoj. Naša najljepša planina u Hrvatskoj po meni je Paklenica-Sv. brdo, Risnjak, Klek. Težak izbor, svaka ima nešto posebno, ipak Paklenica je najljepša. Završio sam planinarsku školu za vodiča. Član sam Planinarskog društva Matica-Zagreb i često s njima planinarim po Hrvatskoj i Sloveniji. Srdačan pozdrav! Bogu hvala!

KĄCIK KULINARNY

Ryba po grecku

Ryba w jarzynach znana, jako grecka doskonała na zimno, ale na gorąco też będzie smakować.

Składniki:

kilka filetów ryby mrożonej (w zależności od ilości osób),
4 średnie marchewki, 2 średnie pietruszki, mały seler, 4 cebule,
większy słoiczek koncentratu pomidorowego, 1 liść laurowy, kilka ziaren pieprzu, sól, 2
ziarenka ziela angielskiego, olej do smażenia, 1/2 szklanki wody, cukier.

Warzywa obieramy, myjemy i ścieramy na tarce o dużych oczkach. Cebulę kroimy w talarki. Rozgrzewamy 3 łyżki oliwy podsmażamy na niej starte warzywa (marchew, pietruszkę, seler). Lekko solimy i po kilku minutach przykrywamy patelnię.

W tym czasie na drugiej patelni rozgrzewamy oliwę i smażymy zamrożoną jeszcze rybę - lekko solimy. Usmażone kawałki odkładamy na talerz, żeby ociekły z nadmiaru tłuszczu. Zaglądamy do warzyw - podlewamy 1/4 szklanki wody i dalej dusimy. Po usmażeniu filetów, smażymy cebulkę na lekko złoty kolor. Przekładamy cebulę do garnka oraz warzywa z patelni. Dodajemy listek laurowy, pieprz w ziarenkach i ziele angielskie podlewamy znowu 1/4 szklanki wody, dodajemy koncentrat i odrobinę cukru. Dusimy na wolnym ogniu mieszając od czasu do czasu. Doprawiamy solą do smaku i jeśli jest zbyt ściśle, podlewamy troszkę wodą. Gdy warzywa są miękkie, układamy na półmisku na zmianę warzywa i rybę. Na wierzchu powinny być warzywa. Potrawę odstawiamy do wystygnięcia. Dekorujemy dużymi gałązkami natki. Najlepiej smakuje po dwóch dniach.

Smacznego!

*Wesołych Świąt i Szczęśliwego Nowego Roku
życzy
Zarząd Towarzystwa*

W następnym numerze: Wigilia

Koncert kolęd

Chopinowski maraton

Nakład: 100 egzemplarzy

Biuletyn jest wydawany przy pomocy finansowej Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z Warszawy i Rady Mniejszości Narodowych w Zagrzebiu

W numerze wykorzystano materiały nadesłane przez członków PTK „Mikołaj Kopernik”, strony internetowej EUWP oraz innych.

Wykorzystane zdjęcia i grafiki należą do PTK „Mikołaj Kopernik”, „dziedzictwa światowego” bądź pochodzą ze zbiorów prywatnych i nie podlegają ochronie autorskiej.

Zespół redakcyjny:

Redaktor: Marek–Mladen Stanojević

Korekta i lektura: Janina Wojtyna-Welle

Członkowie redakcji: Branko Šegota, Monika Bencek

Materiały do niniejszego numeru nadesłali: Boris Hutinec, Barbara Kryżan-Stanojević, Walentyna Lončarić, Branko Šegota, Adam Vuković, Janina Wojtyna-Welle

Dystrybucja: Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik“ w Zagrzebiu

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik”

10000 Zagrzeb, Mesnička 6 /I, Chorwacja

Tel/fax: 00385 1/ 49 21 919

e-mail: kopernikzg@yahoo.com, mars794@wp.pl

strona internetowa: www.ptk-zagreb.hr

